

Michał Sajewicz

PROFESOR MICHAŁ ŁESIÓW (03.05.1928 – 15.07.2016)

Odszedł wybitny slawista i wspaniały człowiek

15 lipca 2016 roku zmarł prof. dr hab. Michał Łesiów. 22 lipca na cmentarzu w Olsztynie pożegnaliśmy człowieka wielce zasłużonego dla slawistyki lubelskiej, wieloletniego profesora slawistyki na dwóch lubelskich uniwersytetach – UMCS i KUL, wybitnego znawcę języków wschodniosłowiańskich, autora 11 monografii, ponad 500 prac o charakterze naukowym i popularnonaukowym, poświęconych głównie językowi ukraińskiemu i polsko-ukraińskiemu związkom językowym, a także kilkuset artykułów publicystycznych, dotyczących głównie życia społecznego, kulturalnego i naukowego Polski oraz jej wschodnich sąsiadów – Ukrainy i Białorusi. Odejście tak zasłużonego badacza i nauczyciela akademickiego jest niepowetowaną stratą dla polskiej i światowej slawistyki.

Działalność naukowa i dydaktyczna Profesora jest ściśle związana z dwoma uniwersytetami lubelskimi – Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej i Katolickim Uniwersytetem Lubelskim. W UMCS Profesor Michał Łesiów pracował od 1956 roku aż do odejścia na emeryturę w 1998 roku. Jego związki z KUL są jeszcze dłuższe, ponieważ na tej uczelni studiował polonistykę i już jako student prowadził pod kierunkiem prof. Tadeusza Brajerskiego badania nad gwarami polskimi i ukraińskimi Lubelszczyzny. W roku 1989 Profesor ponownie związał się z macierzystą uczelnią, zostając pracownikiem etatowym KUL. Był jednym z organizatorów sekcji filologii słowiańskiej KUL. Znacznie wcześniej, bo już w 1975 roku, nawiązał współpracę

z Wyższym Seminarium Duchownym w Lublinie, w którym prawie 30 lat prowadził zajęcia z języków staro-cerkiewno-słowiańskiego i ukraińskiego dla alumnów obrządku greckokatolickiego.

Odejscie Profesora Michała Łesiowa skłania do retrospekcji. Nie jest jednak łatwo mówić o Uczonym o tak bogatym dorobku naukowym, o Jego wielokierunkowej działalności.

Profesor Michał Łesiów urodził się 3 maja 1928 roku we wsi Huta Stara w powiecie buczackim na Tarnopolszczyźnie. Tam spędził trudne lata okupacji sowieckiej i hitlerowskiej. Cudem przeżył zorganizowaną przez Niemców pacyfikację wsi Huta Stara. Był także świadkiem dramatycznych wydarzeń związanych z konfliktem polsko-ukraińskim. Jako siedemnastoletni chłopiec stracił na wojnie ojca. W rok po śmierci ojca rodzina Łesiówów postanowiła wyjechać do Polski. Osiemnastoletni Michał Łesiów osiedlił się wraz z matką i siostrami we wsi Zielin pod Szczecinem.

Po przyjeździe do Polski Michał Łesiów podjął naukę w gimnazjum, gdzie w 1948 roku uzyskał tzw. „małą maturę”. Następnie zapisał się do Niższego Seminarium Duchownego w Gorzowie Wielkopolskim. Taka decyzja zapadła, jak sam wspominał, „w wyniku przeżyć dziecinno-młodzieńczych, ogromnych stresów w czasie stosunkowo długiej wojny i dwóch okupacji, co zniechęcało do życia cywilnego. Była to raczej chęć ucieczki od trudnego w moim rozumieniu życia, pełnego niesprawiedliwości, odczuwanej przez psychikę młodzieńczą”¹.

W 1950 roku zdobył dwie duże matury – miejscową w Niższym Seminarium Duchownym, honorowaną tylko w seminariach duchownych, i drugą tzw. państwową, która była wymagana we wszystkich uczelniach w kraju. Dwudziestodwuletni Michał Łesiów rozpoczął następnie naukę w Wyższym Seminarium Duchownym w Gorzowie Wielkopolskim, ale po kilku miesiącach przerwał ją i wyjechał do Lublina, gdzie podjął studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Początkowo studiował filozofię chrześcijańską, a następnie filologię polską. Miał szerokie zainteresowania – pasjonowała Go zarówno literatura, jak i język. Ostatecznie wybrał jednak specjalizację językoznawczą. Pod kierunkiem profesora Tadeusza Brajerskiego przygotował rozprawę magisterską nt. *Opis gwary mieszkańców wsi Huty Starej w powiecie buczackim*, którą w roku 1955 pomyślnie obronił.

Po ukończeniu studiów mgr Michał Łesiów odbył roczny staż w Instytucie Językoznawstwa PAN w Krakowie, w którym prowadzono wówczas pod kierunkiem profesora Kazimierza Nitscha prace nad *Atlasem i słownikiem gwar polskich*. W 1956 roku wrócił jednak do Lublina, gdzie podjął pracę w Katedrze Języka Polskiego UMCS, którą kierował wtedy profesor Leon Kaczmarek. Oprócz działalności dydaktycznej uczestniczył w eksploracji materiału gwarowego i toponomastycznego na terenie województwa lubelskiego.

¹ M. Łesiów, *Postłowie z (nie)zbędnymi elementami dodatkowymi mojego c.v. życiowo-zawodowego*, [w:] *75-lecie urodzin Profesora Michała Łesiowa. Dorobek naukowo dydaktyczny i działalność społeczna*, Lublin–Luck 2003, s. 107.

W roku 1960 mgr Michał Łesiów przebywał na rocznym stażu naukowym w Uniwersytecie Tarasa Szewczenki w Kijowie. Korzystając z tamtejszych bogatych zbiorów bibliotecznych, prowadził eksplorację materiałów do pracy doktorskiej nt. *Język dramatów zachodnioukraińskich XVII – pocz. XVIII wieku*, którą przygotowywał pod kierunkiem profesora Kaczmarka. Doktorat obronił dwa lata później w Uniwersytecie Warszawskim.

Po utworzeniu w 1963 roku sekcji filologii rosyjskiej dr Michał Łesiów został oddelegowany do Zakładu Filologii Rosyjskiej UMCS. Na szczególne podkreślenie zasługuje Jego wysiłek włożony w organizację życia naukowego i dydaktycznego nowej specjalności, troska o dobór i rozwój kadr, o funkcjonowanie biblioteki zakładowej.

W roku 1969 dr. Michała Łesiowa powołano na stanowisko docenta. Rok później powierzono Mu funkcję kierownika Zakładu Filologii Rosyjskiej UMCS.

Zwiększone obowiązki dydaktyczne i organizacyjne nie osłabiły tempa pracy naukowej docenta Michała Łesiowa. Kontynuował badania nad gwarami polskimi i ukraińskimi Lubelszczyzny, jak również podejmował próby opisu gwar ukraińskich na terenie całej Polski. Badał także nazwy terenowe Lubelszczyzny. Po raz pierwszy z badaniami onomastycznymi zetknął się pod koniec lat 50., gdy na zlecenie Komisji do spraw Nazewniczych przy Radzie Ministrów uczestniczył wraz z ówczesnym dr. Stefanem Warcholem w dokumentacji nazw terenowych między Bugiem a Wisłą. Badania te zaowocowały rozprawą habilitacyjną *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny*, która stała się nie tylko podstawą uzyskania kolejnego stopnia naukowego - habilitacji, ale także ugruntowała pozycję naukową młodego sławisty, czego dowodem były liczne pozytywne recenzje monografii opublikowane w czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Książka została wysoko oceniona zarówno przez sławistów polskich, jak i zagranicznych.

W 1973 roku docentowi Michałowi Łesiowowi powierzono funkcję dyrektora Instytutu Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej UMCS i jednocześnie kierownika Zakładu Języka Rosyjskiego. Funkcję dyrektora IFRiS pełnił do 1976 roku.

W roku 1973 doc. Michał Łesiów przebywał w USA, gdzie prowadził zajęcia z językoznawstwa słowiańskiego w Uniwersytecie Harvardzkim w Cambridge (Mass) jako *visiting lecturer*. W podobnym charakterze przebywał także w Uniwersytecie Minnesockim w Minneapolis (USA) w 1986 roku.

Osiągnięcia naukowe i organizacyjne doc. Michała Łesiowa coraz wyraźniej dostrzegało środowisko uniwersyteckie, czego dowodem było powierzenie Mu w 1981 roku funkcji Dziekana Wydziału Humanistycznego UMCS. Trzyletnie sprawowanie tej funkcji – w trudnym okresie stanu wojennego – okazało się nie tylko pomyślnym sprawdzianem kompetencji administracyjnych Profesora, ale także doskonałej znajomości problemów środowiska uniwersyteckiego.

W 1983 roku doc. Michał Łesiów otrzymał tytuł profesora nadany Mu przez ówczesną Radę Państwa. Podjął wówczas starania o powołanie w UMCS filologii ukraińskiej, ale na realizację głównego marzenia organizacyjnego Profesora trzeba było czekać aż do 1991 roku. Wtedy to władze Uczelni wyraziły zgodę na utworzenie

w UMCS ukrainistyki, a Profesorowi Michałowi Łesiowowi powierzono kierownictwo Zakładu Filologii Ukraińskiej.

Nieco wcześniej (1989) otwarto slawistykę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Profesor prowadził tam od początku wykłady oraz seminaria magisterskie, w których uczestniczyli zarówno ukraińscy, jak też białoruteni i rusycy. Wkrótce powierzono Mu kierownictwo nowo utworzonej Katedry Języków Słowiańskich KUL.

Praca badawcza – niezależnie od doraźnych obciążeń organizacyjnych i dydaktycznych – zajmowała w życiu Profesora zasadnicze miejsce. Jego zainteresowania naukowe skupiały się głównie wokół dialektologii, zwłaszcza ukraińskiej, onomastyki, historii języka i folklorystyki.

Z dialektologią Michał Łesiów zetknął się jeszcze w czasie studiów, kiedy jako członek studenckiego koła naukowego, prowadzonego przez profesora Brajerskiego, wielokrotnie uczestniczył w badaniach gwar Lubelszczyzny. Później jako eksplorator brał udział w pracach terenowych mających na celu zebranie materiału do *Malego atlasu gwar polskich*.

Pierwsze publikacje z zakresu dialektologii zawdzięcza Profesor Michał Łesiów profesorowi Karolowi Dejnie, który umożliwił ich druk w „Rozprawach Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”. Z nim też później wielokrotnie się konsultował w kwestiach polsko-ukraińskiego pogranicza językowego.

Duży wpływ na rozwój zainteresowań dialektologicznych młodego lubelskiego uczzonego miała również bliska współpraca z profesorem Nitschem w czasie stażu naukowego w Instytucie Językoznawstwa PAN w Krakowie. Pod kierunkiem tego wybitnego slawisty doskonalili metodykę oraz metodologię badań dialektologicznych.

Intensyfikacja badań dialektologicznych nastąpiła z chwilą podjęcia przez Michała Łesiowa pracy w Katedrze Języka Polskiego UMCS w Lublinie w 1956 roku. Tutaj – pod kierunkiem profesora Pawła Smoczyńskiego – przystąpiono do dokumentowania stanu języka mieszkańców Lubelszczyzny. W ciągu czterech lat zgromadzono bogaty materiał polski i ukraiński do *Atlasu Gwar Lubelszczyzny*. Duży wkład do badań związanych z AGL wniósł ówczesny mgr Michał Łesiów, który przeprowadził prace eksploracyjne w około 40 wsiach, głównie ze wschodniej części regionu. Zebrany w terenie materiał jest zdeponowany w postaci map i kartoteki w Instytucie Filologii Polskiej UMCS. Stanowił także postawę licznych artykułów Profesora zamieszczanych m.in. w „Języku Polskim”, „Poradniku Językowym” i „Slavii Orientalis”.

W 1986 roku w Instytucie Słowianoznawstwa PAN w Warszawie oraz w Instytucie Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej UMCS podjęto prace nad *Atlasem gwar wschodniosłowiańskich Pobuża*. Pracami zespołu lubelskiego kierował Profesor Michał Łesiów. Zespół zebrał bogaty materiał dialektologiczny z kilkudziesięciu wsi z terenu Lubelszczyzny.

Podsumowaniem badań Profesora w zakresie dialektologii ukraińskiej jest monografia pt. *Українські говірки у Польщі* (1997), w której autor dokonuje opisu sześciu dialektów ukraińskich (łemkowskiego, bojkowskiego, nadszańskiego, naddniestrzańskiego, wołyńsko-chełmskiego i podlaskiego), które występują na terenie wschodniej

Polski – od Popradu na południu aż po Narew na północy. Monografia zawiera także omówienie stanu badań nad gwarami ukraińskimi w Polsce.

Drugi nurt działalności naukowej Michała Łesiowa to badania języka folkloru. Profesor opracował około 10 zbiorów poezji, opowieści, gawęd i bajek twórców ludowych z Lubelszczyzny i innych regionów kraju. Jest także autorem licznych rozpraw naukowych, które poświęcił folklorowi polsko-ukraińskiego pogranicza językowego, por. np. *Folklor pogranicza polsko-ukraińskiego*, [w:] *Literatura ludowa i literatura chłopska*, red. A. Aleksandrowicz, Lublin 1977. Prace te mają dużą wartość teoretyczną i materiałową.

Istotne miejsce w badaniach Profesora zajmowała również onomastyka. W latach 1956–1960 ówczesny mgr, a następnie dr Michał Łesiów uczestniczył w zbieraniu nazw obiektów fizjograficznych z terenu województwa lubelskiego. Zgromadzony materiał stał się podstawą licznych artykułów, a także monografii *Terenowe nazwy własne Lubelszczyzny*, która ukazała się drukiem w Lublinie w 1972 roku. Profesor Władysław Kuraszkiewicz zauważył, że monografia ta „ma wartość przede wszystkim naukową językoznawczą, ale też ogólnokulturową, przyczyniła się do poszerzenia naszej wiedzy o Lubelszczyźnie. Książka ta jest wzorem dla podobnych opracowań nazw terenowych z innych regionów Polski”². W roku 1973 na podstawie tej monografii doc. Michał Łesiów uzyskał stopień doktora habilitowanego.

Na uwagę zasługują także liczne artykuły poświęcone imionom i nazwiskom ukraińskim, które były publikowane najczęściej na łamach tygodnika „Наше слово”. Publikacje Profesora z zakresu onomastyki nie tylko wprowadzały w obieg naukowy nowy i cenny materiał, ale także podejmowały ważne kwestie metodologiczne. Dużo miejsca w badaniach Profesora zajmowała również antroponomia literacka. Zostały opublikowane liczne prace poświęcone osobowym nazwom własnym w twórczości kilkunastu pisarzy rosyjskich i ukraińskich, a także w folklorze wschodniosłowiańskim.

Od 1960 roku Michał Łesiów prowadził badania nad historią języków wschodniosłowiańskich, zwłaszcza ukraińskiego. Przeanalizował m.in. język 10 utworów dramatycznych z terenu Galicji z XVII i pocz. XVIII wieku (galicyjska odmiana języka ukraińskiego). Cenne przemyślenia na ten temat zawarł w rozprawie doktorskiej *Język zachodnioukraińskich dramatów XVII – pocz. XVIII wieku* (1962).

Profesor Michał Łesiów wielką wagę przywiązywał do diachronicznego opisu zjawisk językowych. Śledził, jak zauważył profesor Jerzy Bartmiński, „pojawianie się, rozwój i zanikanie pewnych zjawisk, ich ciągłą dynamikę wynikającą z powiązania języka z życiem społecznym i narodowym”³.

Ważne miejsce w badaniach Profesora zajmowało także zagadnienie wpływu języka staro-cerkiewno-słowiańskiego oraz języka polskiego na kształtowanie się ukraińskiego języka literackiego w XVIII stuleciu i w okresie wcześniejszym. Szerzej te kwestie omówił w książce *Ukraina wczoraj i dziś*, wydanej w 1994 roku (Lublin, wyd. 1).

² J. Bartmiński, *Laudacja na 70-lecie Profesora Michała Łesiowa*, [w:] *75-lecie urodzin Profesora...*, s. 18.

³ *Ibidem*, s. 17.

Wiele artykułów Profesora dotyczyło problematyki współczesnego języka ukraińskiego. Tu z kolei przeważały prace o charakterze popularnonaukowym, najczęściej z zakresu kultury języka. Naprzeciw potrzebom dydaktycznym wychodzi opublikowana w 1996 roku *Шкільна граматика української мови* (Warszawa).

Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność popularyzatorska Michała Łesiowa. Posiadał On wyjątkową umiejętność pisania o języku i językoznawstwie w sposób prosty i zrozumiały. Dzięki temu prace Profesora są czytane nie tylko w kręgach akademickich, ale szerzej – głównie przez tych, którzy chcą zdobyć rzetelną wiedzę o historii i dniu dzisiejszym Ukrainy. Profesor zyskał sobie uznanie wśród czytelników m.in. jako autor przystępnie i interesująco napisanych książek o Ukrainie, por. *Ukraina wczoraj i dziś* (Lublin, 1994) oraz *Rola kulturotwórcza Cerkwi greckokatolickiej* (Lublin, 1999).

Pracę naukową Profesor Michał Łesiów ściśle łączył z działalnością dydaktyczną. Wypromował ponad 600 magistrów, głównie rusycystów, ale również ukrainistów, białorusenistów i polonistów. Wielu magistrantów Profesora znalazło zatrudnienie w Instytucie Filologii Słowiańskiej UMCS oraz Instytucie Filologii Słowiańskiej KUL, a także w Studium Języków Obcych UMCS oraz innych lubelskich uczelniach. Profesor zawsze starał się przekazać magistrantom solidną i szeroką wiedzę slawistyczną. Zachęcał rusycystów – zwłaszcza przed powołaniem w UMCS-ie ukrainistyki i białorusenistyki – do podejmowania badań z zakresu językoznawstwa ukraińskiego i białoruskiego. Tej problematyce były poświęcone liczne prace magisterskie, które powstały pod kierunkiem Profesora w UMCS oraz w innych uczelniach.

Znaczną część wypromowanych przez Profesora magistrów stanowią absolwenci KUL, Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku (obecnie Uniwersytetu w Białymstoku) i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie (obecnie Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego). Są to uczelnie, w których Profesor prowadził przez dłuższy czas wykłady i seminaria magisterskie. Szczególnie blisko był związany z KUL-em gdzie do chwili przejścia na emeryturę kierował Katedrą Języków Słowiańskich. Współpracował także z Uniwersytetem Jagiellońskim i Ukraińskim Wolnym Uniwersytetem w Monachium.

Niezaprzeczalne są również osiągnięcia Profesora Michała Łesiowa w zakresie kształcenia młodej kadry naukowej. Był promotorem ponad 20 doktorów. Wielokrotnie recenzował prace doktorskie (około 50) i habilitacyjne (około 25).

Wyrazem uznania w świecie naukowym był udział Profesora w działalności wielu organizacji naukowych i społecznych. Przez kilka kadencji był członkiem Komitetu Słowianoznawstwa PAN, a od 2000 roku pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych przy Oddziale PAN w Lublinie. Profesor był ponadto członkiem Ukraińskiej Wolnej Akademii Nauk USA, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (przez pewien czas pełnił funkcje sekretarza i zastępcy przewodniczącego Komisji Filologicznej), Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Międzynarodowej Asocjacji Ukrainistów, Towarzystwa Naukowego im. T. Szewczenki. Wchodził w skład rad naukowych Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie, Stowarzyszenia Twórców Ludo-

wych, Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego. Pełnił także funkcję członka Rady Programowej Oddziału TVP w Lublinie. Profesor Michał Łesiów był ponadto członkiem Forum Polsko-Ukraińskiego (ciało doradcze funkcjonujące przy Sejmie RP) oraz Kapituły Nagrody Pojednania Polsko-Ukraińskiego. Został także powołany w skład komisji do spraw reformy ortografii ukraińskiej, pracującej przy Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Profesor działał również w zespole oceniającym filologię słowiańskie, funkcjonującym przy Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej.

Michał Łesiów był członkiem kolegiów redakcyjnych wielu czasopism wydawanych w kraju i za granicą, np. kwartalnika „Harvard Ukrainian Studies” (Cambridge, USA), „Rozpraw Slawistycznych” (Lublin), „Biuletynu Stowarzyszenia Twórców Ludowych”, przekształconego następnie w „Twórczość Ludową” oraz rocznika „Lubelskie Materiały Neofilologiczne”. Profesor przez dłuższy czas był również członkiem komitetu redakcyjnego „Slavii Orientalis” oraz „Studiów z Filologii Polskiej i Słowiańskiej”. Wchodził w skład Rady Programowej wydawanej w Lublinie „Etnolingwistyki”.

Profesor Michał Łesiów uczestniczył w licznych krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. Wygłaszał referaty m.in. w USA, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii, Czechach, na Węgrzech i w Rosji. Najczęstsze były jednak wyjazdy na Ukrainę, zwłaszcza do Kijowa i Lwowa, gdzie wielokrotnie uczestniczył w konferencjach i sympozjach naukowych.

Za zasługi naukowe i dydaktyczne Profesor odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem „Nauka w Służbie Ludu” oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Był także laureatem kilka nagród Ministra Szkolnictwa Wyższego i Nauki oraz wielu nagród rektorskich. Szczególnie dumny był Profesor z medalu przyznanego Mu w 1998 roku przez Ojca Świętego Jana Pawła II medalu „Pro Ecclesia et Pontifice”.

Od 1998 roku Profesor Michał Łesiów przebywał na zasłużonej emeryturze. Nie ograniczył jednak kontaktów ze środowiskiem akademickim, z Instytutem Filologii Słowiańskiej, który w przeszłości współorganizował i który tak dużo Mu zawdzięcza. Prowadził seminaria dla studentów stacjonarnych i niestacjonarnych, opiekował się młodszą kadrą naukową, uczestniczył w życiu naukowym. W tym czasie opublikował kilka książek, np. *Rola kulturotwórcza Ukraińskiej Cerkwi greckokatolickiej* (Lublin, 1999, 2001), *O Ukrainie. Prawie wszystko...?*, (współautor Marek Melnyk, Olsztyn, 2011), *Recensio. Про прочитані книжки та їх авторів* (Przemyśl, 2012), *Мої мовні поради* (Przemyśl, 2015), *Українська літературна мова XVII–XVIII століть. Зібрані праці* (Przemyśl, 2016), a także wiele cennych artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Profesor cieszył się wielkim autorytetem w środowisku akademickim, zarówno wśród pracowników, jak i studentów. Dzięki wyjątkowej pracowitości, otwartości, lojalności i tolerancji zyskał uznanie i szacunek otoczenia, zdobył wielu oddanych przyjaciół.

Profesor – jak sam często zauważał – był domatorem i nieliczne wolne chwile najchętniej spędzał z rodziną: żoną Marią, córką Hanną (anglistka, radca prawny w Londy-

nie), synem Romanem (chirurg dziecięcy, urolog w Olsztynie), wnukami Martą, Mirosławem, Katarzyną i Michałem, a ostatnio z prawnukami, z których był bardzo dumny.

Odejscie Profesora przeżywam wyjątkowo boleśnie. Odszedł promotor mojej pracy magisterskiej i doktorskiej. Odszedł człowiek, któremu osobiście wiele zawdzięczałem, z którym dzieliłem wiele zainteresowań i poglądów. Będzie mi brakowało spotkań z Profesorem, dotyczących najczęściej historii i współczesności Polski oraz Ukrainy. Bardzo się niepokoił ostatnimi wydarzeniami na Ukrainie. Wyrażał przekonanie, że narody polski i ukraiński będą żyły w zgodzie. Profesor nie wyobrażał sobie innego scenariusza, ponieważ nosił w sercu dwie ojczyzny - Polskę i Ukrainę, które jednakowo kochał. Badania naukowe, jakie od lat prowadził Profesor Michał Łesiów nad językiem i kulturą ukraińską, polsko-ukraińskim pograniczem językowym, polsko-ukraińskimi związkami językowymi i kulturowymi, zbudowały solidne mosty na dzień dzisiejszy i na przyszłość. Profesor konsekwentnie działał na rzecz lepszego poznania się i pojednania Polaków i Ukraińców. Jak zauważył profesor Jerzy Bartmiński, były Jego student i przyjaciel, badania Profesora Michała Łesiowa zmieniały wzajemne nastawienie Polaków i Ukraińców, służyły przełamywaniu negatywnych stereotypów, zarówno po stronie polskiej, jak też po ukraińskiej⁴.

Drogi Profesorze, Mistrzu! Pozostaniesz na zawsze w naszej pamięci jako wybitny uczony i dobry człowiek. Często mówiłeś, że miałeś w życiu szczęście spotykać na swojej drodze głównie dobrych ludzi. A myśmy mieli ogromne szczęście, że spotkaliśmy na swojej drodze Ciebie.

Bibliografia

- Bartmiński, J. (2003). Laudacja na 70-lecie Profesora Michała Łesiowa. W: *75-lecie urodzin Profesora Michała Łesiowa. Dorobek naukowy-dydaktyczny i działalność społeczna* (s. 13–20), Lublin–Łuck: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Państwowy Uniwersytet Wołyński im. Łesi Ukrainki, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Oddział w Lublinie.
- Łesiów, M. (2003). Posłowie z (nie)zbędnymi elementami dodatkowymi mojego c.v. życiowo-zawodowego. W: *75-lecie urodzin Profesora Michała Łesiowa. Dorobek naukowo-dydaktyczny i działalność społeczna* (s. 105–115). Lublin–Łuck: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Państwowy Uniwersytet Wołyński im. Łesi Ukrainki, Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, Oddział w Lublinie.

⁴ *Ibidem*, s. 19.